

Hänvisning
VN/3071/2020

Justitieministeriet

Kontaktperson
Rasmus Lindqvist
rasmus.lindqvist@regeringen.ax
Tel. 018-25193

kirjaamo.om@gov.fi
niklas.vainio@gov.fi

Ärende

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om automatiserat beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen

Bakgrund

Justitieministeriet har begärt ett utlåtande av landskapsregeringen om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om automatiserat beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen.

I utkastet till proposition föreslås en nationell rättsgrund för automatiserat beslutsfattande som förutsätts i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Propositionen innehåller förslag till ändringar av förvaltningslagen (FFS 434/2003), lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (FFS 906/2019) och lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (FFS 306/2019) i syfte att möjliggöra automatiserat beslutsfattande på ett rättssäkert sätt.

Inom den offentliga förvaltningen har informationssystem använts i tiotals år vid behandlingen av förvaltningsärenden samt vid annan produktion av offentliga tjänster. På senare år har bland annat framhävandet av dataskyddsaspekter lett till att särskilt ett behov av att reglera automatiserat beslutsfattande har identifierats. I det sammanhanget har också behovet av att lösa konstitutionella frågor som anknyter till automatiserat beslutsfattande framträtt, och därför har det ansetts befogat att reglera saken genom allmän lagstiftning. I dagsläget är den reglering som inverkar på utvecklingen och användningen av informationssystem splittrad. Både grundlagsutskottet och de högsta laglighetsövervakarna har tagit ställning för en tydligare reglering inom området.

Enligt förslaget ska den nya regleringen tillämpas på myndigheter som är verksamma på Åland när de sköter sådana myndighetsuppgifter som hör till rikets lagstiftningsbehörighet och i vilka det fattas sådana automatiserade avgöranden i ärenden som avses i den föreslagna 53 e § i rikets förvaltningslag. Enligt gällande 3 § 5

mom. i informationshanteringslagen tillämpas lagen inte på myndigheter i landskapet Åland. Rikets förvaltningslag tillämpas dock när myndigheter på Åland utför sådana uppgifter som hör till rikets lagstiftningsbehörighet. För att lagstiftningen rörande automatiserat beslutsfattande ska bli heltäckande föreslås därför en ändring i informationshanteringslagen så att de relevanta bestämmelserna rörande automatiserat beslutsfattande görs tillämpliga när myndigheter på Åland sköter sådana uppgifter som hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

Behörighetsfördelning

Enligt 18 § 1, 2 och 4 punkterna i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet rörande lagtinget, landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, landskapets tjänstemän, kommunernas förvaltning och kommunernas tjänsteinnehavare. Vidare framkommer av 23 § självstyrelselagen att förvaltningen av angelägenheter som hänförs till landskapets lagstiftningsbehörighet ankommer på självstyrelsemyndigheterna. Riket har i enlighet med 27 § 3 punkten i självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet i fråga om statsmyndigheternas organisation och verksamhet.

Ställningstagande

I självstyrelselagen anges behörighetsfördelningen mellan landskapet och riket huvudsakligen i 18 och 27 §§. Förvaltningsbehörigheten för såväl rikets myndigheter som självstyrelsemyndigheterna följer lagstiftningsbehörigheten med de undantag som anges i 23 och 30 §§. I 32 § stadgas att förvaltningsbehörigheten kan överföras från en riksmyndighet till en landskapsmyndighet och vice versa genom en överenskommelseförordning. Självstyrelselagens bestämmelser avseende lagstiftnings och förvaltningsbehörighet kan inte ändras på något annat sätt än det som anges i 69 §. Det här innebär att landskapsmyndigheterna ska tillämpa rikslagstiftningen när de utför uppgifter som överförs genom en överenskommelseförordning samt vice versa.

I samband med att informationshanteringslagen stiftades undantogs myndigheter i landskapet från tillämpningsområdet, vilket motsvarade den begränsning som fanns i den tidigare informationsförvaltningslagen. I samband med riksdagsbehandlingen av informationsförvaltningslagen ansåg grundlagsutskottet (GrUU 46/2010 rd) att det inte är förenligt med självstyrelselagen att lagstifta om att myndigheter i landskapet Åland ska tillämpa lagen när de i landskapet sköter uppgifter som hör till riksmyndigheterna. Enligt grundlagsutskottet har riket ingen allmän rätt att styra landskapsmyndigheternas arbetsmetoder när de sköter uppgifter som överförs genom en överenskommelseförordning. I enlighet med grundlagsutskottets utlåtande står den nu föreslagna ändrade skrivelsen i 3 § 5 mom. i informationshanteringslagen i strid med självstyrelselagen.

Frågeställningen om vilket regelverk en myndighet ska tillämpa då denna utför uppgifter i enlighet med en överenskommelseförordning behöver analyseras i den pågående revisionen av självstyrelselagen. Den nuvarande lagstiftningen innebär att myndigheter tvingas använda sig olika förvaltningslagar och offentlighetslagar vilket har komplicerat myndigheternas arbete. Inom ramen för självstyrelselagsrevisionen har det föreslagits att en förvaltningsmyndighet som sköter ett förvaltningsärende, med stöd av en överenskommelseförordning, ska följa den lagstiftning om förvaltningsförfarande, personregister samt sekretess och offentlighet som normalt gäller i myndighetens verksamhet.

Minister

Alfons Röblom

Rättsakkunnig

Rasmus Lindqvist